

macji, tym bardziej że autor referatu poświęcił wiele uwagi poglądom historiozoficznym Barta i roli, jaką przypisywał poeta tradycji historycznej w utrzymaniu świadomości narodowej społeczeństwa serbołużyckiego.

Dr Piotrowska z Zakładu Słowianoznawstwa PAN przygotowała na sesję pracę pt. *Próby dramatyczne J. Barta-Čišinskigo*, szczegółowiej omawiając sztukę historyczną *Na Hrodzišču* oraz inne drobniejsze utwory dramatyczne. Autorka poświęciła wiele uwagi kwestii oryginalności względnie wtórności „prób dramatycznych” Barta, który czerpał wzory przede wszystkim z literatury czeskiej (*Stary Serb*).

Kolejny wykład dra E. Madanego z Zakładu Słowianoznawstwa PAN należał do najciekawszych referatów wygłoszonych na sesji. Autor zajął się w nim liryką Barta-Čišinskigo przeprowadzając drobiazgową analizę jego twórczości. Jak wiadomo Bart-Čišinski posługiwał się w swej poezji najróżniejszymi formami dążąc do wykazania, iż język łużycki jest w pełni sprawnym materiałem artystycznym dla poety. W związku z tym zarzucano Bartowi zbyt skomplikowaną formę utworów, rzekomo przesadne koncentrowanie się na formalnej stronie twórczości, uprawianie „sztuki dla sztuki”. Madany, analizując utwory poety, zwrócił uwagę na powiązania jego twórczości z wielką poezją europejską — dawną i współczesną Bartowi, w tym również z poezją polską.

Referat końcowy wygłosił dr A. S. Matyniak z Uniwersytetu Łódzkiego, omawiając Polonica w korespondencji Čišinskigo. Referent dokonał przeglądu korespondencji poety, zwracając uwagę na liczne wzmianki rozsiane w jego listach wskazujące na jego zainteresowania Polską, jej kulturą i literaturą.

Krótką dyskusja i podsumowanie prof. dra J. Ślizińskiego zamknęły tę bardzo ciekawą dla interesujących się życiem i twórczością Jakuba Barta-Čišinskigo, a także życiem duchowym i literackim Serbołużyczan, sesję, będącą niewątpliwie dużym osiągnięciem naukowym i organizacyjnym Zakładu Słowianoznawstwa PAN.

T. S. W.

III SESJA HISTORYCZNA W NOWEJ SOLI

Dnia 13 lutego 1972 r. odbyła się w Nowej Soli trzecia z kolei sesja historyczna, zorganizowana przez tamtejsze Muzeum i działające przy nim Towarzystwo Przyjaciół Muzeum. Tym razem sesja wiązała się tematycznie z XXX-rocznicą powstania Polskiej Partii Robotniczej. Otwarcia III sesji dokonał i obradom przewodniczył mgr Paszkowski, wiceprzewodniczący Prezydium PRN w Nowej Soli.

Referat wstępny wygłosił kustosz Muzeum Aleksander Fudalej, wiążąc ogólną tematykę sesji z zagadnieniem historii osadnictwa w powiecie nowosolskim. Do lokalnych warunków nawiązał też dr Marian Skarbek w głównym referacie sesji o roli PPR na Ziemi Lubuskiej. W wielu przypadkach wywody swe ilustrował konkretnymi przykładami z najbliższego regionu i z samego miasta Nowej Soli. Padały przy tym nazwiska tamtejszych pionierów repolonizacji i tworzenia władzy ludowej, z których kilku aktywnie uczestniczyło w sesji, uzupełniając ustalenia referenta osobistymi wspomnieniami i wnioskami.

Koreferat wygłosił dr Bogdan Kres, ujmując tematykę regionalną w szerokim kontekście zagadnienia historycznej roli PPR w odzyskaniu i zagospodarowaniu polskich obszarów nadodrzańskich i nadbałtyckich. Na tym tle dr Janusz Sobczak z Instytutu Zachodniego przedstawił szereg zagadnień z powojennych dziejów sto-

sunków polsko-niemieckich w aspekcie istnienia dwóch państw niemieckich. Dyskusję nad referatami poprzedził występ artystyczny — zbiorowa deklamacja młodzieży szkolnej Liceum Ogólnokształcącego, przygotowana przez mgra Maksymiliana Kaczmarka.

Sesja historyczna stała się dodatkową okazją do zwiedzenia Muzeum i zapoznania się z nowymi nabytkami, zwłaszcza w dziale militariów i numizmatyki. Specjalna ekspozycja przygotowana została również w związku z tematyką obrad. Z wielkim uznaniem uczestników sesji, zwłaszcza nauczycieli, spotkał się opracowany przez A. Fudaleja album pt. *Piastowie na Śląsku* (wydawca: Towarzystwo Przyjaciół Muzeum, Nowa Sól 1971, ss. 45). Wspomniany album, oparty na bogatym materiale ikonograficznym i zabytkowym, przypomina rolę dynastii Piastów, zwłaszcza jej linii śląskiej, która — mimo rozbicia i odpadania od zjednoczonego przez Łokietka i Kazimierza Wielkiego Królestwa Polskiego — nie zerwała z tradycją polskiego pochodzenia aż do jej wymarcia w 1675 r. Konsultantem naukowym i autorem słowa wstępnego do albumu A. Fudaleja jest prof. dr Zdzisław Kaczmarczyk. Autorowi i wydawcom należą się słowa uznania, sam zaś album godny jest polecenia, zwłaszcza jako pomoc dydaktyczna w szkole.

J. S.

WYSTAWA „POLSKIE ZIEMIE ZACHODNIE” W MONTREALU

Dnia 19 listopada 1971 r. w Montrealu dokonano uroczystego otwarcia wystawy „Polskie Ziemie Zachodnie”, zorganizowanej staraniem członków tamtejszego Klubu Polskich Ziem Zachodnich. Na wystawie zgromadzono liczne i różnorodne książki o tematyce historycznej i współczesnej, monografie miast i regionów, wydawnictwa albumowe i dokumentalne oraz czasopisma. Ekspozycja objęła także fotografie i fotogramy, mapy oraz pamiątki historyczne (m. in. po W. Korfantym). Zebrane materiały w sugestywny sposób ilustrowały dziejowe losy Polski zachodniej, jej zalety i walory turystyczno-krajoznawcze. Jak podawało pismo polonijne „Związkowiec” (z 7 grudnia 1971 r.), „wystawa była dość licznie odwiedzana i cieszyła się dużym zainteresowaniem”.

Wystawie towarzyszyły inne imprezy, jak np. odczyty o tematyce polskich obszarów zachodnich. W dniu jej otwarcia nastąpiła też inauguracja działalności Ośrodka Badawczego Polskich Ziem Zachodnich, utworzonego przy Polskim Instytucie Naukowym w Ameryce (Oddział w Kanadzie).

Inicjator i organizator omówionej wystawy — Klub Polskich Ziem Zachodnich — powstał w Montrealu w 1951 r., skupiając najpierw b. mieszkańców Poznania, a następnie osoby pochodzące z Polski zachodniej lub z obszarami tymi związane więzami rodzinnymi czy wychowaniem. Opierając się na tradycjach i wartościach wypracowanych przez ludność polską b. zaboru pruskiego w okresie jej bezwzględnej germanizacji, celem Klubu było początkowo podtrzymanie przyjacielskich kontaktów wśród jego członków na emigracji. W późniejszych latach Klub, który tymczasem wszedł w skład Związku Ziem Zachodnich w Londynie, przystąpił — wobec intensyfikacji rewizjonistycznej propagandy niemieckiej — do organizowania akcji na rzecz obrony polskości obszarów odzyskanych przez Polskę po II wojnie światowej, a zwłaszcza na rzecz prawnego uznania granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej. Członkowie Klubu udzielają więc finansowego wsparcia i kolportują publikację polskie poświęcone tej problematyce, a wychodzące na emigracji (kwartalnik „Po-